

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว
วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๘
กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐ ๒๙๕๕ ๑๕๑๔ โทรสาร ๐ ๒๙๕๕ ๑๖๒๖
E-mail: doae.pmd2566@gmail.com

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ

ศัตรูข้าว

๑. สถานการณ์การปลูกข้าว

พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๓ จังหวัด มีพื้นที่ยืนต้น ๒๕,๘๔๙,๘๐๔.๕๖ ไร่

๒. สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวที่สำคัญ

๒.๑ หนอนห่อใบข้าว พื้นที่ระบาด ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิจิตร นครศรีธรรมราช ยะลา และจังหวัดกำแพงเพชร รวมจำนวน ๓๒.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๑๕.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔๗.๒๕ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๒๒.๒๕ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๑๐.๐๐ ไร่

๒.๒ เพลี้ยกระโดดหลังขาว พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดตาก ในข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน รวมจำนวน ๖.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๐๒ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๗.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑๓.๐๐ ไร่)

๒.๓ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พื้นที่ระบาด ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดขอนแก่น รวมจำนวน ๑๐๐.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๔ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดคงที่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑๐๐.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๑๒.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๘๘.๐๐ ไร่

๒.๔ เพลี้ยไฟข้าว พบการระบาดในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา พื้นที่ระบาด จำนวน ๑๐๐.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๕ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๒๘.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ไม่พบการระบาด)

๓.๑ การควบคุมหนอนห่อใบข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนห่อใบข้าว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดหนอนห่อใบข้าว และหลักการปฏิบัติการปลูกข้าวอย่างถูกวิธีให้องค์ความรู้เรื่องการปลูกและการจัดการกับศัตรูพืชกรรมวิธีการปรับปรุงดิน และแนะนำให้เกษตรกรไถตากหน้าดิน ๑๕ วัน ก่อนเพาะปลูกข้าวในฤดูการถัดไป พร้อมแนะนำเกษตรกรหากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๒ การควบคุมเพลี้ยกระโดดหลังขาว

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านการอารักขาพืช และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาว พร้อมให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดหลังขาว โดยแนะนำเกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี ๖๐ ชัยนาท ๑ สุพรรณบุรี ๑ กข ๓๑ และชุมแพ ๖๐ โดยปลูกสลับกันอย่างน้อย ๒ พันธุ์ เพื่อป้องกันไม่ให้เพลี้ยกระโดดหลังขาวปรับตัวทำลายข้าวพันธุ์ต้านทานได้เร็ว หรือถ้าปลูกข้าวพันธุ์เดียว ไม่ควรปลูกติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก การจัดการกับสภาพแวดล้อมในแปลงปลูกข้าวเพื่อเป็นการลดที่อยู่อาศัยของเพลี้ยกระโดดหลังขาว หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๓ การควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมมือกับศูนย์วิจัยข้าว ลงพื้นที่ตรวจสอบและให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่พบการระบาด แนะนำเกษตรกรหมั่นสำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชในแปลง พร้อมให้คำแนะนำวิธีการใช้และวิธีการผลิตขยายเชื้อราบีเวอร์เรีย เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แนะนำให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ค่อนข้างต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๔๐ สุพรรณบุรี ๖๐ ปทุมธานี ๑ เป็นต้น และควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียกหรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗ - ๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แจ้างเตือนประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร ฝ้าระวังการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลผ่านกลุ่ม Line เกษตรกร และกลุ่ม Line ผู้นำชุมชน หมอพืชชุมชน หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๔ การควบคุมเพลี้ยไฟ

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาดของ ลงพื้นที่ตรวจสอบการระบาดของเพลี้ยไฟ พร้อมให้คำแนะนำเกษตรกรในการป้องกันกำจัด โดยการดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน ๗ วัน อย่าให้ขาดน้ำ หรือให้น้ำท่วมยอดข้าวทิ้งไว้ ๑ - ๒ วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย ๑ - ๓ ตัวต่อต้นในข้าวอายุ ๖ - ๗ วันหลังหว่าน หากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๔. คำแนะนำและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบการระบาด

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
1 หนอนห่อใบข้าว ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Cnaphalocrocis medinalis</i> (Guenee)	- หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ - กำจัดพืชอาศัย เช่น หญ้าข้าวรก หญ้ากสีชมพู หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าชันกาด และข้าวป่า - ในพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำควรปลูกข้าว 2 พันธุ์ขึ้นไป โดยปลูกสลับพันธุ์กัน จะช่วยลดความรุนแรงของการระบาด - ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดและสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์หรือสารผสมสาร ไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ในข้าวอายุหลังหว่าน 40 วัน เพราะศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย ทำให้เกิดการระบาดของหนอนห่อใบข้าวรุนแรงได้ในระยะข้าวตั้งท้อง-ออกรวง - เมื่อตรวจพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว 4-5 ตัวต่อตารางเมตร และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ในข้าวอายุ 15-40 วัน ใช้สารฆ่าแมลงประเภทดูดซึม เช่น - ฟิโปรนิล (fipronil) 5% SC อัตรา 30-50 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเฉพาะพื้นที่มีใบถูกทำลายจนเห็นรอยขาวๆ
2. เพลี้ยกระโดดหลังขาว ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Sogatella furcifera</i> Horvath	- ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 ชัยนาท 1 สุพรรณบุรี 1 กข31 และชุมแพ 60 โดยปลูกสลับกันอย่างน้อย 2 พันธุ์ เพื่อป้องกันไม่ให้เพลี้ยกระโดดหลังขาวปรับตัวทำลายข้าวพันธุ์ต้านทานได้ เร็ว หรือถ้าปลูกข้าวพันธุ์เดียว ไม่ควรปลูกติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก - เมื่อตรวจพบเพลี้ยกระโดดหลังขาวมากกว่า 1 ตัวต่อต้นให้ใช้น้ำออกจากแปลงนา และปฏิบัติเช่นเดียวกับเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
3. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Nilaparvata lugens</i>	- อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติเพื่อใช้ควบคุมการระบาด เช่น มวนเขียวดูดไข่ แมงมุมสุนัขป่า เป็นต้น - ไม่ใช้ปุ๋ยไนโตรเจนในปริมาณที่มากเกินไป เพราะจะทำให้ต้นข้าวอวบเหมาะแก่การเข้าทำลาย - ควบคุมระดับน้ำในนาข้าว โดยการระบายน้ำออกเป็นครั้งคราวแบบเปียกสลับแห้ง - เมื่อตรวจพบสัดส่วนของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตัวเต็มวัยต่อมวนเขียวดูดไข่ ระหว่าง 6 :1- 8 :1 หรือตัวอ่อนวัยที่ 1-2 เมื่อข้าวอายุ 30-45 วัน จำนวนมากกว่า 10 ตัวต่อต้น ให้ใช้สารกำจัดแมลง - บูโปรเฟซิน (Buprofezin) 10% WP อัตรา 25 กรัม - อีโทเฟนพ록ซ์ (Etofenprox) 10% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - บูโปรเฟซิน/ไอโซโพรคาร์บ (Buprofezin /Isoprocarb) 5%/20% WP อัตรา 50 กรัม

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่น ทุก 7 วัน และให้สลับกลุ่มสาร 5. เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลส่วนใหญ่เป็นตัวเต็มวัย จำนวนมากกว่า 1 ตัวต่อ 1 ต้น และไม่พบหรือพบมวนเขียวดูดไข่ น้อยมาก ให้ใช้สาร - อีโทเฟนพรอกซ์ (Etofenprox) 10% EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - ไอโซโพรคาร์บ (Isoprocarb) 50% WP อัตรา 60 กรัม - ฟีนอบูคาร์บ (Fenobucarb) 50% EC อัตรา 60 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่น ทุก 7 วัน และให้สลับกลุ่มสาร 6. ในระยะข้าว ตั้งท้องถึงออกรวง เมื่อพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล 10 ตัวต่อกอ หรือ 1 ตัวต่อ 1 ต้น และพบมวนเขียวดูดไข่จำนวนน้อยมากให้ใช้สาร - ไทอะมีโทแรม (Thiamethoxam) 25% WP อัตรา 2 กรัม - ไดโนทีฟูเร็น (Dinotefuran) 10% WP อัตรา 15 กรัม - โคลไทอะนิดิน (Clothianidin) 16% SG อัตรา 6-9 กรัม - อีทิโพรล (Ethiprole) 10% SC อัตรา 40 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลับกลุ่มสาร
4. เพลี้ยไฟ (rice thrips) ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Stenchaetothrips biformis</i> (Bagnall)	1. หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. กำจัดวัชพืชในนาข้าว คั่นนาและรอบๆแปลง 3. ดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน 7 วัน อย่าให้ขาดน้ำ 4. ใช้น้ำท่วมยอด้ข้าวทิ้งไว้ 1-2 วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย 1-3 ตัวต่อต้นในข้าวอายุ 6-7 วันหลังหว่าน ใช้ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านเมื่อข้าวอายุ 10 วัน เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้นข้าว 5. ใช้สารฆ่าแมลง มาลาไทออน 83% EC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคาร์บาริล 85% WP อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบใบข้าวมีว่นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ในระยะข้าวอายุ 10-15 วันหลังหว่าน

๕. การคาดการณ์ศัตรูพืช ในช่วงระหว่างวันที่ ๕ - ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๘

ภาคกลาง และภาคตะวันออก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกระทู้กล้า หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว และโรคไหม้ข้าว

ภาคเหนือ ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนห่อใบข้าว เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกระทู้กล้า และโรคไหม้ข้าว

ภาคใต้ ระวัง : หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว หนอนกระทู้กล้า และโรคไหม้ข้าว

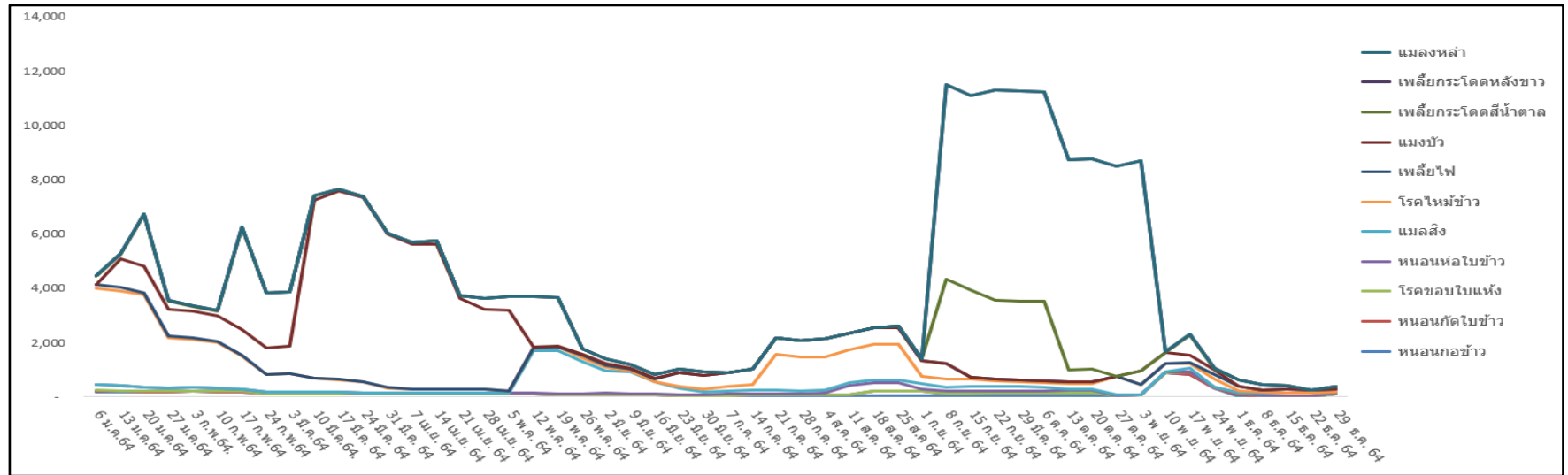
ภาคตะวันตก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกระทู้กล้า หนอนห่อใบข้าว และโรคไหม้ข้าว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง : หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกระทู้กล้า และโรคไหม้ข้าว

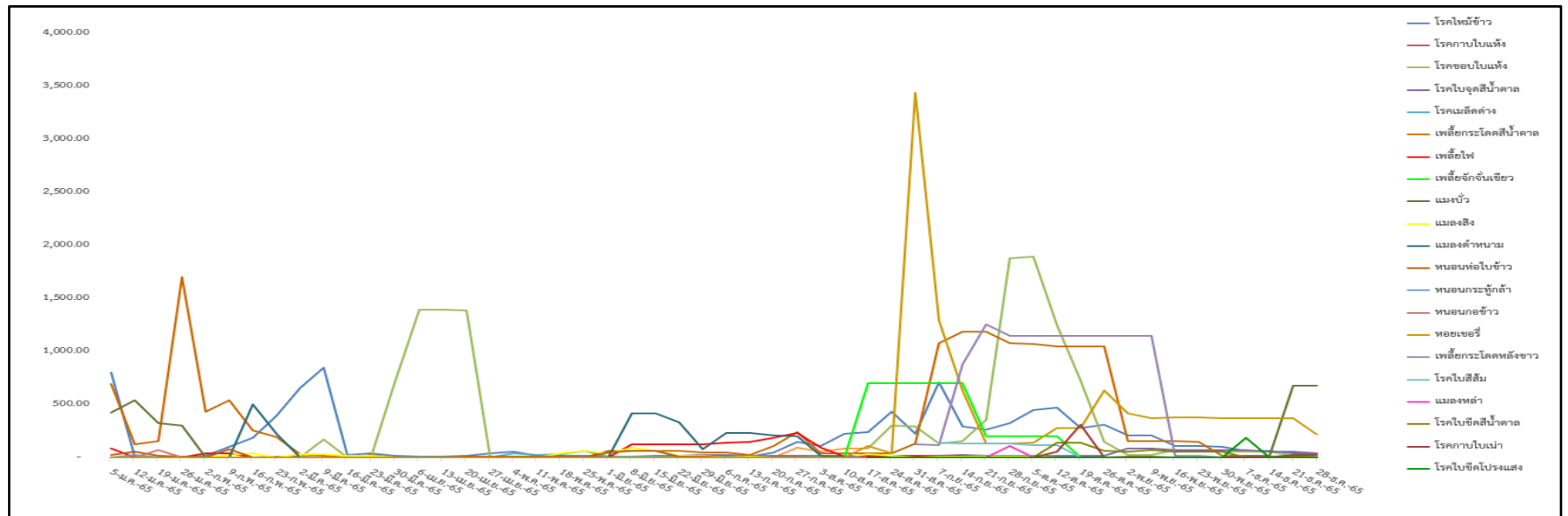
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของศัตรูข้าว

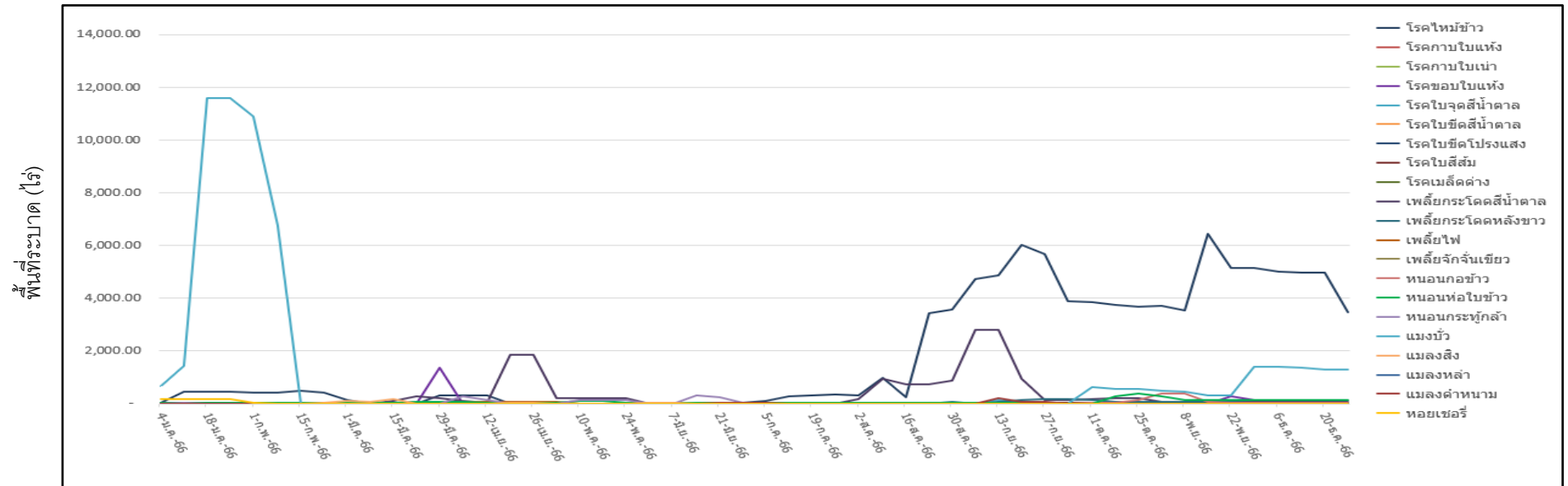
ระหว่างปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘

พื้นที่ระบาด (ไร่)

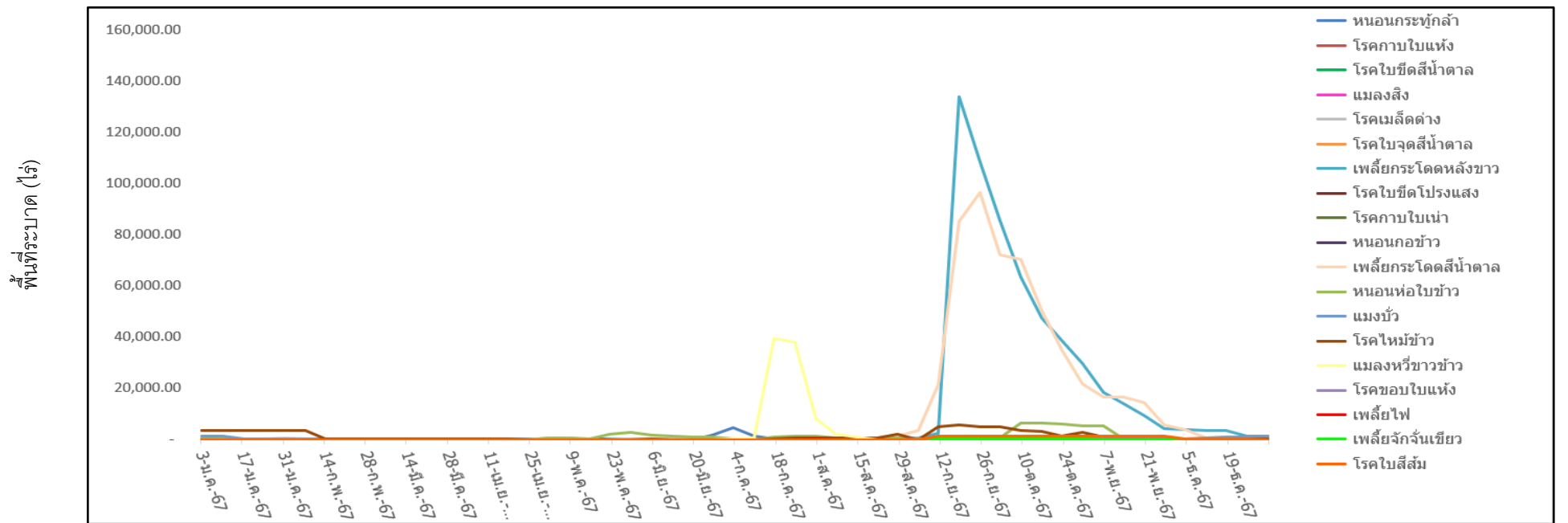

พื้นที่ระบาด (ไร่)

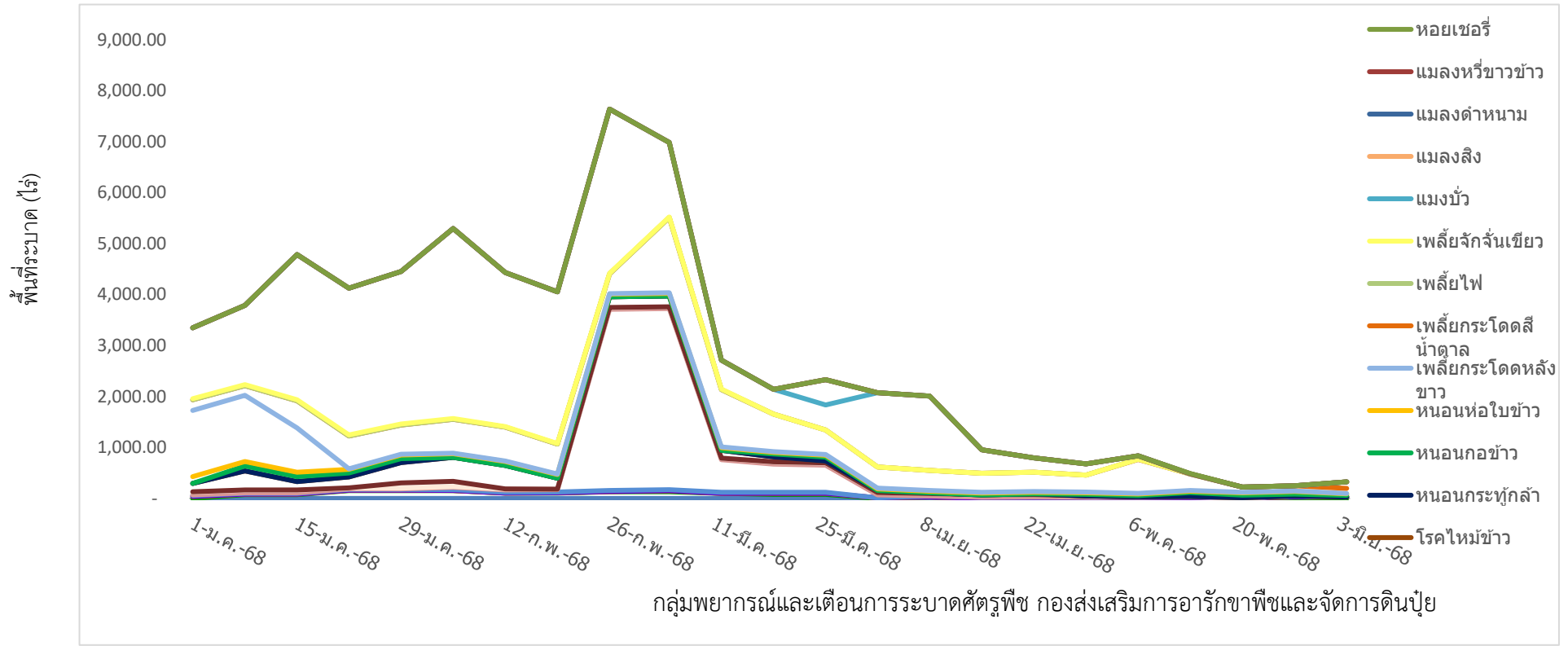

பி ௨௩௦௦

பி ௨௩௦௭

ปี ๒๕๖๘

หนอนห่อใบข้าว	๓๒.๒๕	ไร่
เพลี้ยกระโดดหลังขาว	๖.๐๐	ไร่
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	๑๐๐.๐๐	ไร่
หนอนกอข้าว	๓๐.๗๕	ไร่
แมลงบัว		ไร่
โรคไหม้ข้าว	๑.๐๐	ไร่
โรคขอบใบแห้ง	๒๗.๐๐	ไร่
เพลี้ยไฟข้าว	๑๒๘.๐๐	ไร่
โรคใบขีดสีน้ำตาล	๕.๐๐	ไร่
โรคใบจุดสีน้ำตาล		ไร่